

[Statsministeren]

Det vil være mange bekendt, at det færøske Lagting har vedtaget et forslag om at rette henvendelse til den danske regering om iværksættelse af en undersøgelse vedrørende den økonomiske krise. Forslaget drejer sig for det første om, og jeg citerer: »at give indblik i de forhold i bankerne, som har medført den frygtelige gældsbinding« og »om bankerne har handlet i strid med lovgivningen«. For det andet ønskes en undersøgelse af, »hvilken indflydelse udviklingen i samfundet har haft på bankerne«.

Regeringen er opmærksom på, at der er opstået et behov for en nærmere belysning af udviklingen i den færøske økonomi, herunder vedrørende bankerne. Regeringen vil drøfte med landsstyret, hvordan en sådan opgave bedst kan gribes an.

Jeg vil nu gå over til den del af redegørelsen, der handler om den økonomiske situation på Færøerne. Lad mig for det første gøre klart, at en altomfattende og detaljeret beskrivelse af den økonomiske situation på Færøerne ikke er mulig. Det statistiske grundlag for en beskrivelse af denne art er simpelt hen ikke til stede, selv om dette års redegørelse fra ekspertudvalgene har bidraget til at udfylde nogle af disse mangler.

En overordnet beskrivelse af udviklingen i centrale størrelser i den færøske økonomi er imidlertid mulig. Den beviser, at den økonomiske situation på Færøerne er blevet stadig forværret gennem det seneste år.

Den nyeste statistik viser således for det første, at de samlede lønudbetalinger i perioden fra januar til oktober i år lå 16 pct. under lønudbetalingerne i samme periode 1992, for det andet at de fangede mængder af fisk leveret til de færøske fabrikker i samme periode faldt med 15 pct., for det tredje at det registrerede antal arbejdsløse fortsat her i november ligger i størrelsesordenen 20 pct. af arbejdsstyrken, samt for det fjerde at nettoaflytningen fra Færøerne gennem de første 10 måneder i år androg 1.600 personer. Jeg kan til det sidste føje, at nettoudvandringen siden 1990 hermed har andraget 4.100 personer ud af en samlet befolkning på 48.000, samt at udvandringen har været koncentreret i aldersklasserne 15-29 år.

En væsentlig del af de økonomiske problemer er opstået som et resultat af ændrede vil-

kår for fiskeriet, som med følgeindustrier indtjener ca. 90 pct. af de samlede færøske eksportindtægter. I slutningen af firserne skete der således et voldsomt fald i færøske fiskefangster. En væsentlig årsag hertil var, at der i de forudgående år var blevet fisket mere, end bestandene på længere sigt kunne bære. I tillæg til reduktionen i fangsterne har der siden 1992 været tale om et stærkt faldende prisniveau for fisk. De faldende eksportindtægter bidrog til, at værdien af den samlede produktion på Færøerne faldt med godt 15 pct. fra 1988 til 1992. Hertil kommer, at den fortsatte forværring i 1993 peger i retning af et yderligere fald på godt 10 pct.

Samlet vil der således være tale om et fald i værdien af den samlede produktion på Færøerne på omkring 25 pct. i løbet af 5 år. Det er vist uden sidestykke i den vestlige økonomi. Vi skal helt, helt andre steder hen for at finde lande, hvor udviklingen kan sammenlignes med den voldsomme produktionsnedgang og indkomstnedgang, det færøske samfund har været inde i.

Selv om de dårlige konjunkturer for det færøske fiskeri har været en af hovedårsagerne til den nuværende krise, så vil jeg ikke i dag lægge skjul på, at tilrettelæggelsen af den økonomiske politik på Færøerne gennem 1980'erne ikke kan fraskrives et medansvar for, at man er havnet i den situation, man er. De økonomiske beslutninger, som blev truffet ikke blot i Lagtinget, men også i mange husholdninger og i erhvervslivet, blev i 1980'erne baseret på en for optimistisk tro på, at det daværende høje indkomstniveau kunne opretholdes. Erhvervspolitikken understøttede også denne tiltro, bl.a. gennem betydelige subsidier til fiskeriet.

Trods advarsler fra eksperterne steg gældssætningen inden for alle dele af det færøske samfund – i den private sektor såvel som i den offentlige. Man kan i tillæg hertil sige – og det synes jeg også vi må sige ligeud i dag – at overfiskningen repræsenterer et lån fra naturen. Der var kun få reaktioner på advarslerne. Resultatet var, at både landsstyret, kommunerne, husholdningerne og virksomhederne var usædvanlig dårligt rustet, da konjunkturedgangen satte ind.

Men det er som bekendt altid nemt at være bagklog. Langt vigtigere er det i dag at foretage en bedømmelse af, hvilke initiativer der kan